

Kjeveortopedisk videreutdanning i 50 år:

Nivå, struktur og kvantum

Norsk kjeveortopedisk forening (NKF) feirer sitt 50 års-jubileum i år. Det gjør spesialiteten kjeveortopedi også, som ble vedtatt opprettet av NTFs representantskap i 1952. I erkjennelsen av behovet for et omfattende studium la man listen høyt for den nye videreutdanningen, og der har den blitt liggende. Likeledes bestemte man seg tidlig for relativt mange kandidater, og også dette har man holdt fast ved. Videreutdanningen i kjeveortopedi ved de to lærestedene har utviklet seg hånd i hånd i samarbeidets ånd, og dette er de to professorene Per Rygh i Bergen og Olaf Krogstad i Oslo glade for.

– Hva kan dere si om den aller første tiden med kjeveortopedisk videreutdanning i Norge og om hvordan studiet har utviklet seg siden?

– Før det ble besluttet å opprette en spesialistutdanning, eksisterte det en egen avdeling ved den daværende Tannlegehøgskolen i Oslo, først under protetikk og senere under barneavdelingen. Et navn som må nevnes fra denne første tiden, er professor Viggo Andresen. Han utviklet funksjonskjeveortopedien, også kalt Det norske system. I 1952 ble så Avdeling for kjeveortopedi en selvstendig enhet. Dette var en viktig forutsetning for at kjeveortopedien kunne utvikle seg som et eget fag. Og så kom altså opprettelsen av spesialiteten, og med den videreutdanningen i Oslo fra 1953. Til å begynne med var dette et studium som strakk seg over to og et halvt år. Det ene halve året skulle vies lesing, og da var det ikke anledning til å ha lønnet arbeid ved siden av. De øvrige to år var kravet halv dags tjeneste ved Avdeling for kjeveortopedi.

Fra og med 1964 i Oslo og 1965 i Bergen, ble en helt ny type strukturert videreutdanning etablert og man fikk et toårig heltidsstudium. Dette ble igjen utvidet til tre år fra og med 1992.

De som sto for etableringen og utviklingen av faget i denne første perioden var folk som hadde vært og hentet erfaring fra

Professorene Olaf Krogstad og Per Rygh har i alle år vært sentrale aktører i kjeveortopedenes videreutdanning i henholdsvis Oslo og Bergen.

utlandet, særlig USA, og som gjorde et formidabelt pionerarbeid for å etablere en fullgod videreutdanning i Norge. I Oslo var professorene Reidar Selmer-Olsen og Olav Slagsvold nøkkelpersoner og ved det nyetablerte odontologiske institutt i Bergen greide professor Asbjørn Hasund å

sette i gang og bære frem rekruttering, videreutdanning og forskning etter bare tre år.

Kapasiteten økte fra 1965 og utover siden utdanningen nå ble gitt ved to fakulteter, og allerede i 1970 var 36 nye norske kjeveortopedier utdannet.

► – Dere har beholdt den samme kapasiteten hele tiden, har det vært behov for alle disse kjeveortopedene i Norge?

– Behovet for spesialister i kjeveortopedi ble dekket nokså fort, og vi er ganske stolte av at vi har så god spredning av kjeveortopeder over hele landet og over å kunne si at så godt som hundre prosent av all kjeveortopedisk behandling her til lands blir gitt av spesialister. Det er det markedskreftene som har stått for, for det har ikke vært noen form for kvotering ved inntak av kandidater til videreutdanningen. I de årene hvor det ikke har vært behov for å utdanne så mange nye kjeveortopeder til Norge, har vi hatt mange utenlandske studenter fra Norges samarbeidsland på bistandssiden. Undervisningen har foregått stort sett på engelsk både i Oslo og Bergen, for hvis det er en enkelt student som ikke behersker skandinaviske språk, gir vi all undervisning på engelsk.

Fra 1964 til 2001 er det i Oslo utdannet 159 norske og 29 utlendinger, mens tilsvarende tall for Bergen er 153 og 77.

– Og dere forteller også at det ikke har vært noen konkurranse mellom de to lærestedene i deres tid. Har det aldri vært mangel på og kamp om vitenskapelig personell, slik vi for eksempel hører om i forbindelse med etableringen av et nytt odontologisk lærested her i landet i disse dager?

– Jo, mangel og problemer har det nok sikkert vært, men vi har aldri sett noen grunn til at to avdelinger eller fagmiljøer skal konkurrere. Vi har heller lagt bred vekt på samarbeid, og kan i den forbindelse nevne våre årlige samlinger på Geilo med hele staben fra begge de to lærestedene.

– Hvordan markerer de norske kjeveortopediske fagmiljøene seg internasjonalt?

– Norsk kjeveortopedi har et godt rykte i utlandet, og i forhold til miljøets størrelse

har norsk forskning fått mye anerkjennelse og stått seg sterkt. Unge kandidater som reiser ut merker at det å være norsk utdannet kjeveortoped kan fungere som døråpner.

– Hva vil dere si er hovedgrunnene til det man må kalle suksessen for kjeveortopedi i Norge?

– Det ble fattet noen kloke beslutninger da man så at behovet for kjeveortopedisk behandling ble stort ved at man satset på en videreutdanning på høyt nivå og med god kapasitet. Dette, ved siden av stor innsats og offervilje hos pionerene og lærestabene, har lagt grunnlaget for den gunstige utviklingen. De tre viktigste stikkordene er nivå, struktur og kvantum, sier de pensjonerte, men stadig aktive professorene Krogstad og Rygh.

Tekst og foto: Ellen Beate Dyvi